

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE TACİKİSTAN CUMHURİYETİ
ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE
KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

(Resmî Gazete ile yayımı: 30.7.1997 Sayı : 23065)

Kanun No

4299

Kabul Tarihi

23.7.1997

MADDE 1.— 6 Mayıs 1996 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ve Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2.— Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3.— Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE TACİKİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA**

Bundan sonra “Taraflar” olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Tacikistan Cumhuriyeti

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiği hususunda mutabık kalarak, ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşma yapılması kararıyla, Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. “Yatırımcı” terimi :

(a) Taraflardan herhangi birinin yürürlükteki yasalarına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan herhangi birinin yürürlükteki yasaları çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar ya da iş ortaklıklarını ifade eder.

2. (a) “Yatırım” terimi, her türlü mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar:

(i) hisse senetleri ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(ii) yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar, para alacakları veya bir yatırımla ilgili malî değeri olan diğer haklar,

(iii) taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, tedbir, rehin ile mülkün ülkesinde bulunduğu Tarafın kanun ve diğer mevzuatı uyarınca tanımlanmış diğer benzer haklar,

(iv) sınai ve fikrî mülkiyet hakları, patent, sınai tasarım, ticarî marka, peştemaliye, know-how ile benzer diğer haklar,

(v) doğal kaynaklarla ilgili imtiyazlar da dahil olmak üzere kanun ya da sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

(b) Bu terim yatırımın yapıldığı Tarafın ülkesindeki kanunlarına ve diğer mevzuatına uygun olarak yapılmış tüm doğrudan yatırımları içerir. “Yatırımlar” terimi bir Tarafın ülkesindeki bu Anlaşmanın yürürlük tarihinden önce ve sonra yapılmış tüm yatırımları kapsar.

3. “Hâsılatlar” terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde kar, faiz ve temettüleri içerir.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf, kendi ülkesinde yatırımlara ve bunlarla ilgili faaliyetlere herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumda uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ilgili yasaları ve diğer mevzuatına uygun olarak, izin verecektir.

2. Her bir Taraf yapılmış olan yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına uygulanandan, hangisi en elverişli ise, daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Yabancıların ülkeye giriş, geçici ikâmet ve istihdamı ile ilgili kanun ve diğer mevzuata uygun olarak;

(a) Herhangi bir Taraf vatandaşlarının, kendilerinin ya da kendilerini istihdam eden Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir Tarafın yürürlükteki kanun ve diğer mevzuatına uygun olarak kurulan ve diğer Taraf yatırımcılarının yatırımları olan şirketler seçtikleri idarî ve teknik personeli tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezuun olacaklardır.

4. İşbu maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar için geçerli olmayacaktır:

(a) mevcut veya gelecekte yapılacak herhangi bir gümrük birliği, serbest bölge, bölgesel ekonomik teşkilat veya benzer uluslararası anlaşmalar,

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, yürürlükteki mevzuata ve işbu Anlaşmanın II nci maddesinde konu edilen genel prensiplere uygun olarak, kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde yapılmadıkça ve anında, yeterli ve etkin tazminat ödenmedikçe kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere maruz bırakılmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihteki adil piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören herhangi bir Taraf yatırımcıları, bu tür kayıplarla ilgili olarak, diğer Tarafca kendi yatırımlarına ya da herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde, uygulanacak işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleye tabi tutulacaklardır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1. Taraflardan her biri, bir yatırım ile ilgili tüm transferlerin kendi ülkesi içine ve dışına serbestçe ve makul olmayan bir gecikme olmaksızın yapılmasına izin verecektir. Bu transferler aşağıdakileri içerir.

(a) hâsılatlar,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,

(c) Madde III çerçevesinde tazminat,

(d) yatırımlarla ilgili alınmış olan kredilerin anapara ve faiz ödemeleri,

(e) diğer Tarafın ülkesinde bir yatırım ile ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının hak ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,

(f) bir yatırım uyumsuzluğundan doğan ödemeler.

4299

23.7.1997

2. Transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya yatırımcı ile ev sahibi Tarafın anlaşması durumunda, herhangi bir konvertibl para birimiyle ve transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

3. Yukarıdaki 1 ve 2 nci paragraflardaki hükümlere rağmen Taraflardan her biri;

(a) bu Madde uyarınca izin verilen transferlerin, ilgili Tarafca gecikmeksizin tamamlanmak ve bu Maddenin 1 ve 2 nci paragraflarındaki hakların özüne halel getirmemek kaydı ile, nasıl yapılacağına ilişkin usulleri öngören;

(b) döviz transferlerinin rapor edilmesini gerektiren;

(c) temettü ve diğer transferlere uygulanan stopaj vergisi gibi vergiler ihdas eden, kanun ve nizamları muhafaza edebilirler. Ayrıca, taraflardan herbiri, kanunlarını eşitlikle, ayırım gözetmeksizin ve iyi niyetle uygulamak suretiyle alacaklıların haklarının korunmasını ve mahkeme kararlarının yerine getirilmesini sağlar.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı ticarî olmayan risklere karşı yasal bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından doğan her türlü halefiyeti diğer Tarafca tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, bu Anlaşmanın X maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VI

Aykırlık

İşbu Anlaşma, yatırımlara ya da yatırımlarla ilgili faaliyetlere benzer durumlarda, bu Anlaşmadan daha elverişli koşullar sağlayan,

(a) Taraflardan herhangi birinin yasaları ve diğer mevzuatı, idarî uygulamalar, prosedürler ya da idarî veya yargısal kararların,

(b) uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerin, veya

(c) bir yatırım anlaşması veya yatırım izni kapsamındakiler de dahil olmak üzere, herhangi bir Tarafın üstlenmiş olduğu yükümlülüklerin

uygulanmasına engel olmayacaktır.

MADDE VII

İstisnalar

1. Bu Anlaşma, Taraflardan herhangi birinin kamu düzeni ve ahlakının korunması, uluslararası barışın ve güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ya da kendi temel güvenliğinin korunmasına ilişkin yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için gerekli önlemler almasını engellemez.

2. Bu Anlaşma, herhangi bir Tarafın yatırımların tesisi için özel formaliteler tayin etmesine mani değildir; ancak bu formaliteler Anlaşmadan doğan hakların özüne zarar vermeyecektir.

MADDE VIII

Vergilendirme

Vergi politikaları açısından Taraplardan herbiri diğer Taraf yatırımcısının yatırımına adil ve eşit muamele uygulamaya çaba gösterecektir.

MADDE IX

İstişare

Taraflar, Anlaşma ile ilgili herhangi bir uyuşmazlığı çözümlemek, ya da Anlaşmanın uygulanması ya da yorumlanmasına ilişkin herhangi bir hususu görüşmek için, Taraplardan birinin talebi üzerine vakit geçirmeden istişarede bulunmayı kabul ederler.

MADDE X

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki

Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraplardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasındaki o yatırımcının bir yatırımı ile ilgili olarak çıkan uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ev sahibi Tarafa ayrıntılı bir şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu tür uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Bu uyuşmazlıkların, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, çözümlenememesi durumunda uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir;

(a) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nin Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesi (UNCITRAL),

(b) Her iki Tarafın da bu Merkeze üye olmaları halinde, devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

Şu şartla ki; yatırımcının uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Tarafın adli mahkemelerine getirmiş olması durumunda bir yıl içinde nihai karar alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim kararı;

(a) İşbu Anlaşma hükümlerine,

(b) kanunlar ihtilafı ile ilgili hükümler de dahil olmak üzere, ülkesinde yatırımın yapıldığı Tarafın milli hukukuna,

(c) uluslararası hukukun evrensel olarak kabul görmüş kural ve prensiplerine bağlı olacaktır.

4. Tahkim Kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Taraf verilen kararları kendi ulusal yasaları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE XI

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili her türlü uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu tür çözümlere ulaşmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, aralarında uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı ay içinde bu yöntemle uzlaşmaya varamazlarsa, uyuşmazlık herhangi bir Tarafın talebi üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf, böyle bir talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi başkan olarak seçecektir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanının Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Başkanın seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Başkan, Taraflardan birini talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa ya da bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan yardımcısı da anılan görevini yerine getirmekten alıkonulursa ya da Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Divanın, taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli yargıcı tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti Başkanın seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaktır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması durumunda, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Âkit Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, üçüncü hakemin seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti -hangisi daha sonra gerçekleşirse- duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır.

7. Başkan ve diğer hakimlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın X uncu maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapılmasını engellemeyecektir.

MADDE XII

Yürürlüğe Girme, Yürürlük Süresi ve Sona Erme

1. İşbu anlaşma, onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir. Anlaşma on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam edecektir. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinde mevcut olan yatırımlara uygulanacağı gibi, bundan sonra yapılan ya da iktisap edilecek yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda ya da bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa böyle bir değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan ya da iktisap edilen ve bu anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın diğer tüm Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren on yıllık ek bir süre boyunca yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri tarafından imzalamışlardır.

Ankara'da 6 Mayıs 1996 tarihinde Türkçe, Tacikçe ve İngilizce dillerinde hepsi de asıl olarak imzalanmıştır.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ADINA

Ufuk SÖYLEMEZ

Devlet Bakanı

TACİKİSTAN CUMHURİYETİ

ADINA

Tuhtabay G. GAFAROV

Ekonomi ve Dış Ekonomik

İlişkiler Bakanı

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
11	1	9
22	66	276
31	123	150: 151, 154, 243: 247
	124	282: 283, 352: 357
	125	381, 413, 430, 435

I- Gerekçeli 234 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 123 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Plan ve Bütçe, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/506